

K n j i ž e v n a p o r o č i l a

po geslu Filareta Chaslesa o boljšem pisatelju, ki bodi v jeziku staroverec in obenem novotar! Ob kratkem: avtor »Bogovca« sicer ni prekosil samega sebe, a dal je podeželskim odrom izviren tekst, ki se sme meriti z mnogimi ljudskimi igrami.

A. Debeljak.

Dragotin Kette: Naši dijaki. Burka v dveh dejanjih. Kot literarno-historičen prispevek objavil ob pesnikovi petdesetletnici dr. Pavel Strmšek. V Mariboru 1926. Založila knjigarna V. Weixl v Mariboru. Str. 30.

Kmet pride obiskat sina v mesto, pa ga ne najde doma. Sostanovalci študenti izvabijo možanca v gostilno, češ, da mu dadó za pijačo. Tu se pojavita še Lah in čevljar. Mladi navihanci izzovejo med njima prepir, a med pretepom se skrivaj izmuznejo, tako da morajo ostali gostje plačati zapitek... Takšno je ogrodje umotvorčka, ki je nekam zastarel: nerodnega hribovca v prestolnici nam je poslej bolje predstavil R. Murnik v Matajevem Matiji. Tudi srednješolsko pijansko ozračje se nam vidi danes anahronizem. Vendar bo skromni slovstveno-zgodovinski donesek dobro došel ljubiteljem preraano umrlega Notranjca, ki ima v onostranstvu izredno dosti slovanskih mladih vrstnikov, naštetih v Kušarjevi antologiji »Poeti jugoslavi«. Izurjen mladinski oder utegne doseči nekaj uspeha s to položajno komiko, prepleteno z besednimi dovtipi. Dvodejanka z zgolj moškimi vlogami je namreč po vsem videzu namenjena dijaškim pozornicam. Umevno je, da Kette v tem nagličnem poskusu še davno ni dosegel svoje ostale proze, toliko manj pa svojih sonetov. Jezik bi se bil brez kvare prilagodil sedanjemu pravopisu.

A. Debeljak.

Fr. Jaklič: V graščinskem jarmu. Povest. Slovenskih Večernic 78. zvezek. Izdala in založila Družba sv. Mohorja. Prevalje 1925.

Povest starih večerniških tradicij, ki je v njih besedi in sestavi našemu »preprestemu« narodu pisala poučne, včasih dokaj kremenite, često pa preveč solzave, nekam psevdoromantično zabarvane ljudske zgodbe mohorjanska pisateljska družina: Cigler, Žalski, Zakrajšek, Slemenik, Milovršnik, Malograjski, Kostanjevec in še drugi.

Pričujoča pripoved govori o izanskih kmetih, ki so pred osvobodilno marčno revolucijo trpeli »v graščinskem jarmu«, to se pravi, pod okrutnim bičem marsikaterega izmed našemu življu docela tujih grajskih oskrbnikov, pisarjev, nadlogarjev (od nadloga!) in logarjev. Jaklič jo je zabeležil, kot to sam obširneje izpoveduje v naslovljenem uvodu »Izanci gredo«, ki ga je šele ob priliki neke polemike s Fr. Govekarjem (zaradi njegovega deda Alojzija Minattija, glej »Jutro« 14. marca 1926.) v podlistku prinesel »Slovenec« (21. marca i. l.), po pripovedovanju starejših ondotnih ljudi, katerim so pred mnogimi leti očitvidci pravili o dogodkih, in po farni kroniki župnika Janeza iz Škocijana. Zgodovinsko ta povest ni točna. Tudi geografskim podatkom (opisom krajev i. dr.) bi mogli ugovarjati. Avtor se je pristransko postavil ob bok zatiranih kmetov, opisujoč vse, kar je z graščino le v rahlih zvezah, z zelo ostrimi potezami, v črnkastih barvah. Kje bi sicer dobil snovi za zapletek zgodbe, ki temelji na gotovo pretiranem nasprotju med lučjo in temó in je mestoma le v historično prebarvano ozadje postavljena povest o dobrem Jakcu in hudobnem Miheu.

Pripoved je tendenčna, to Fr. Jaklič sam priznava: »Vprav v današnjih časih je treba takih povesti, ki naj kažejo trpljenje, šikane in suženjstvo našega kmeta pod nemško fevdalno gospodo. Ta preteklost najboljše uči ceniti sedanjo našo svobodo, ki nanjo preveč pozabljajo«.